

Siseministri määruse „Tähtajalise elamisloa ja selle pikendamise ning pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotlemise kord ning legaalse sissetuleku määrad“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Eelnõu on välja töötatud, et rakendada välismaalaste seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga (RT I, 03.01.2017, 1) ning välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõuga (RT I, 03.01.2017, 2), millega võetakse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/36/EL kolmandate riikide kodanike hooajatöötajatena riiki sisenemise ja seal viibimiste tingimuste kohta (edaspidi *direktiiv 2014/36/EL*) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/66/EL kolmandate riikide kodanike liikmesriiki sisenemise ja seal elamise tingimuste kohta ettevõtjasisese üleviimise korral (edaspidi *direktiiv 2014/66/EL*) tehtud muudatusi.

Teine osa muudatusi on seotud elamisloa taotlemisel ja pikendamisel esitatavate andmetega, mille puhul on teatud dokumentide esitamise nõue asendatud taotleja või kutsuja kinnitusega tingimustele vastavuse ja dokumentide olemasolu kohta. Eelnõu kohaselt peab taotleja esitama tunduvalt vähem dokumente, kui kehtivas määruses sätestatud, nii muutub taotluse esitamine isiku jaoks mugavamaks ja kiiremaks. Lähtutud on põhimõttest, et kui välismaalane on esmasel elamisloa taotlemisel nõutud andmed esitanud, siis ei pea pikendamisel neid enam esitama ning välismaalane kinnitab taotluse allkirjastamisega, et varem esitatud andmed ei ole muutunud.

Kuna muudatuste tõttu täpsustatakse ja muudetakse määruse sätteid suures mahus, on otstarbekas kehtestada määruse uus terviktekst. Seetõttu tunnistatakse siseministri 18. detsembri 2015. aasta määrus nr 83 „Tähtajalise elamisloa ja selle pikendamise ning pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotlemise kord ning elamisloa taotlemise vormid“ kehtetuks ning kehtestatakse määruse uus terviktekst.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Siseministeeriumi kodakondsus- ja rändepoliitika osakonna juhataja Ruth Annus (tel 612 5120, ruth.annus@siseministeerium.ee) ja sama osakonna nõunik Killu Christine Vantsi (tel 612 5072, killu.vantsi@siseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja juriidilist kvaliteeti on kontrollinud Siseministeeriumi kodakondsus- ja rändepoliitika osakonna õigusnõunik Doris Uudelt (tel 612 5248, doris.uudelt@siseministeerium.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Siseministeeriumi õigusosakonna keeleteimetaja Helin Kask (tel 612 5241, helin.kask@siseministeerium.ee). Eelnõu väljatöötamise oli kaasatud Politsei- ja Piirivalveamet.

1.3. Märkused

Välismaalaste seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu rakendamiseks vajalikud muudatused on seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammi 2015–2019 tootlikkuse kasvu ja innovatsiooni toetamise alapunktiga 8.71, mis näeb IKT valdkonna arendamise suurendamiseks ette erandi kehtestamist sisserände piirarvu osas, et Eestisse saaks elama

asuda rohkem valdkonna spetsialiste ning nende peresid. Samuti on eelnõu seotud „Siseturvalisuse arengukava 2015–2020“ ning konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ eesmärkide täitmisega. Välismaalaste seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu rakendamiseks vajalikud muudatused on seotud direktiivi 2014/36/EL ning 2014/66/EL ülevõtmisega.

2. Eelnõu eesmärk

Eelnõu üheks eesmärgiks on hõlbustada välismaalaste asjaajamist haldusorganiga. Taotlejad peavad esitama tunduvalt vähem dokumente, kui kehtivas määruses sätestatud, nii muutub taotluse esitamine isiku jaoks mugavamaks ja kiiremaks. Lähtutud on põhimõttest, et kui välismaalane on esmasel elamisloa taotlemisel nõutud andmed esitanud, siis ei pea pikendamisel neid enam esitama ning välismaalane kinnitab taotluse allkirjastamisega, et varem esitatud andmed ei ole muutunud.

Eelnõu on üks osa nii iduettevõtluse eriregulatsiooni kehtestamisest, mille eesmärk on soodustada Eestisse elama asumist iduettevõtlusega tegelemise ja iduettevõttes töötamise eesmärgil, kui ka suurinvestori elamisloa taotlemise aluse ja tingimuste kehtestamisest. Suurinvestorite elamisloa loomise eesmärk on aidata kaasa ettevõtjate tootlikkuse kasvule, ekspordipotentsiaali kasvule, toodete lisandväärtuse suurenemisele, uute turuvõimaluste avanemisele ja kõrgemat lisandväärtust loovate töökohtade loomisele. Nende eesmärkide elluviimiseks tuleb määrusega kehtestada eelnimetatud elamislubade taotlemise kord.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määrus koosneb 56-st paragrahvist, millest viimases sätestatakse määruse jõustumine.

Eelnõu § 1 sätestab määruse reguleerimisala. Võrreldes kehtiva määrusega ei kehtestata enam uue määrusega erinevaid taotluste vorme. See on tingitud asjaolust, et määrusega vormide kehtestamine toob kaasa suuremahulised IT-arendused, kuna iga vormi sõnastuse tehniline muudatus või vormi disaini muutmine toob kaasa vajaduse muuta määrust. Seetõttu on mõistlikum loetleda määruses üksnes andmed, mis taotlejal tuleb taotluses esitada, ning nõuded taotluse esitamiseks, mitte kehtestada määrusega kohustuslikke vorme. 2017. aasta esimesel poolaastal on Siseministeriumil plaanis luua dokumentide taotlemise e-taotluskeskkond, seetõttu on vaja loobuda vormikohastest taotlustest. Otstarbekas on asendada taotluste vormid taotlustes esitatavate andmete loeteludega. E-taotluskeskkonna kasutusele võtmine teeb taotluse esitamise isiku jaoks mugavamaks ja kiiremaks ning ühtlasi vähendab eeldatavasti Politsei- ja Piirivalveameti (edaspidi PPA) teeninduspunktide töökoormust. Abistavad ankeedid jäävad PPA kodulehel kättesaadavaks ja PPA teenindustes eeltäidetuteks või ametnike täidetavateks. Võrreldes kehtiva määrusega kehtestatakse legaalse sissetuleku määrad, mis on hetkel kehtestatud siseministri 04.12.2015 määrusega nr 66 „Legaalse sissetuleku määrad“, eelnimetatud määrus tunnistatakse seoses siseministri määruste muutmiselega kehtetuks ning otstarbekas on kehtestada see regulatsioon käesoleva määruse terviktekstis, kuivõrd regulatsioon muutub olulisel määral.

Eelnõu § 2 sätestab taotluse esitamise ja menetluse võtmise reeglid. Võrreldes kehtiva määrusega on tehtud üks tehniline muudatus, mis on seotud taotlusvormide kaotamisega. Jäetakse välja sõna „vormikohane“.

Eelnõu § 3 sätestab taotlusele ja taotlusele lisatavatele dokumentidele ning fotole esitatavad

nõuded. Võrreldes kehtiva määrusega on hõlbustatud taotleja asjaajamist haldusorganiga. Taotleja ei pea allkirjastama kõiki dokumendi koopiaid, et kinnitada nende vastavust originaaldokumendile, piisab taotluse allkirjastamisest. Samuti kinnitab taotleja taotluse allkirjastamisega, et tal on seadusele vastav ravikindlustuse leping ning piisav legaalne sissetulek, neid asjaolusid tõendavaid dokumente ei pea enam eraldi esitama. Dokumentide esitamisest eelnõuga loobutakse, kuid jätkuvalt peavad vastavad nõuded olema täidetud ning PPA kontrollib seda järeلمenetluse käigus. Juhul kui vastavad tingimused ei ole täidetud, võib see olla aluseks elamisloa kehtetuks tunnistamiseks.

Eelnõu § 4 sätestab daktüloskopeerimise võimatuse korral taotlusele lisatavad dokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega ei ole regulatsioon oluliselt muutunud, tehnilise muudatusena ei pea taotleja esitama raviarsti poolt väljastatud vormikohast tõendit, kuivõrd see vorm tunnistatakse kehtetuks.

Eelnõu § 5 sätestab allkirjanäidise regulatsiooni. Võrreldes kehtiva määrusega on paragrahvis tehtud tehnilised muudatused, mis on seotud taotlusvormide kaotamisega. Sätestatakse, et allkirjanäidis kirjutatakse taotlusele, mitte taotluse allkirjanäidise väljale, kuna taotlusvormide kaotamisel kaob ka allkirjanäidise väli.

Eelnõu § 6 sätestab riigilõivu tasumise korra. Võrreldes kehtiva määrusega ei ole muudatusi tehtud.

Eelnõu § 7 sätestab toimingute ja haldusaktide teatavaks tegemise korra. Võrreldes kehtiva määrusega ei ole muudatusi tehtud.

Eelnõu § 8 sätestab tähtajalise elamisloa taotluse esitamise reeglid. Võrreldes kehtiva määrusega ja tulenevalt välismaalaste seaduse (edaspidi *VMS*) muutmisest peab ebaseaduslikult riigis viibiv välismaalane, kellel puudub mõjuval põhjusel võimalus esitada tähtajalise elamisloa taotlus Eesti välisesindusele, lisama taotlusele põhjendused, miks tal ei ole võimalik esitada tähtajalise elamisloa taotlust Eesti välisesindusele ning asjaolusid tõendavate dokumentide koopiaid. Samuti on tehtud tehniline muudatus seonduvalt vormide kaotamisega.

Eelnõu § 9 sätestab tähtajalise elamisloa taotlemisel elama asumiseks alaliselt Eestis elava abikaasa juurde esitatavad dokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega ei pea taotleja esitama dokumenti, mis kinnitab piisavat legaalset sissetulekut ega ravikindlustuslepingut. Taotleja kinnitab nendele nõuetele vastavust taotluse allkirjastamisega. Kutsuja ei pea enam esitama oma kontaktandmeid juhul kui need kattuvad rahvastikuregistrisse kantud andmetega, samuti ei pea kutsuja esitama andmeid taotleja varasemate abielude kohta, need andmed esitab taotleja ise juhul, kui ta on olnud varem abielus. Kutsuja ei pea esitama ka ülalpeetavate arvu.

Eelnõu § 10 sätestab tähtajalise elamisloa taotlemisel lapse elama asumiseks alaliselt Eestis elava vanema juurde esitatavad dokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega ei pea lapsevanem esitama kirjaliku kutset juhul kui ta ise taotluse lapse nimel esitab, kutse esitamise nõue ei ole sellisel juhul otstarbekas. Kirjalikul kutsel ei pea nähtuma ka ülalpeetavate arvu, ega kontaktandmeid juhul kui need kattuvad rahvastikuregistrisse kantud andmetega. Elamisloa taotlemisel täisealisele lapsele ei pea esitama ka ravikindlustuse lepingut.

Eelnõu § 11 sätestab tähtajalise elamisloa taotlemisel vanema või vanavanema elama asumiseks alaliselt Eestis elava täisealise lapse või lapselapse juurde esitatavad dokumendid.

Võrreldes kehtiva määrusega ei pea taotleja esitama dokumenti, mis kinnitab piisavat legaalselt sissetulekut ega ravikindlustuslepingut. Kutselt ei pea nähtuma ülalpeetavate arv, kontaktandmeid juhul kui need kattuvad rahvastikuregistrisse kantud andmetega ega selgitused, miks taotlejal ei ole võimalik saada hooldust oma kodakondsusjärgses riigis või asukohariigis ja millist abi on taotleja asukohariigilt või kodakondsusjärgselt riigilt taotlenud ja milline oli taotlemise tulemus. Sätestatakse, et kutse allkirjastamisega kinnitab laps või lapselaps, et ta elab Eestis ja taotlejal ei ole võimalik saada hooldust oma kodakondsusjärgses riigis või asukohariigis ning ta kohustub kandma taotleja hooldus- ja ravikulud.

Eelnõu § 12 sätestab tähtjalise elamisloa taotlemisel eestkostetava elama asumiseks alaliselt Eestis elava eestkostja juurde esitatavad dokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega ei pea taotleja esitama dokumenti, mis kinnitab piisavat legaalselt sissetulekut ega ravikindlustuslepingut. Kutselt ei pea nähtuma ülalpeetavate arv ega kontaktandmeid juhul kui need kattuvad rahvastikuregistrisse kantud andmetega.

Eelnõu § 13 sätestab tähtjalise elamisloa taotlemisel õppimiseks esitatavad dokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega ei pea taotleja esitama dokumenti, mis kinnitab piisavat legaalselt sissetulekut ega ravikindlustuslepingut. Vabatahtliku teenistuse lepingu koopia võib olla sõlmitud taotleja ja asutuse või ühingu vahel, mitte vaid taotleja ja noorteühingu vahel. Nimetama ei pea kõrgkooli väliskoostöölepingu või rahvusvahelise koostööprogrammi vaid sõna „kõrgkool“ asendatakse sõnaga „õppeasutus“, kuivõrd välismaalane võib asuda selle raames õppima rakenduskõrgharidus- või bakalaureuseõppes või neljanda või viienda taseme kutseõppes, kehtivas määruses on sätestatud, et välismaalane asub selle raames õppima bakalaureuseõppes.

Eelnõu § 14 sätestab tähtjalise elamisloa taotlemisel töötamiseks esitatavad dokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega esitab tööandja ka vastuvõtva üksuse andmed juhul kui tähtjalist elamisluba taotletakse VMS § 190¹⁴ alusel, eelnimetatud säte reguleerib tähtjalist elamisluba ettevõtjasiseseks üleviimiseks. Ettevõtjasiseselt üleviidud töötaja elamisluba on ette nähtud töötajale, kelle väljaspool EL-i paiknev tööandja saadab ettevõtjasisese üleviimise raames tööle Eestisse ja teistesse liikmesriikidesse kindlaksmääratud ajaks. Tingimus on, et Eestis paiknev äriühing kuuluks väljaspool EL-i paikneva äriühinguga samasse kontserni või oleks äriühingu filiaal, see tähendab vastuvõttev üksus. Lisaks on sätestatud, et juhul kui tööandja tegutseb iduettevõttena, märgib ta selle tööandja kutses. Tööandja peab esitama ka ekspertkomisjoni hinnangu iduettevõtte määratlusele vastavuse kohta või vastavad andmed, sealhulgas ekspertkomisjoni hinnangu taotluse numbril.

Eelnõu § 15 reguleerib Eesti Töötukassa loa taotlemist. Võrreldes kehtiva määrusega ei ole muudatusi tehtud.

Eelnõu § 16 sätestab dokumentide esitamise korra kui tähtjalist elamisluba taotletakse ettevõtluseks. Võrreldes kehtiva määrusega on tehtud erisus, et andmeid välismaalase Eestisse investeeritud kapitali ja välismaalase kontrolli all oleva kapitali suuruse kohta ning äriplaani kirjeldust ei pea esitama juhul kui tegemist on iduettevõttega.

Eelnõu § 17 sätestab suurinvestorile ettevõtluseks antava tähtjalise elamisloa taotlemisel esitatavad dokumendid. Kehtivas määruses sellekohane regulatsioon puudub. Taotleja peab esitama taotluse, foto ja dokumendid või andmed selle kohta, et on tehtud 1 000 000 euro suurune otseinvesteering Eesti äriregistrisse kantud äriühingusse, mis investeerib peamiselt Eesti majandusse, või investeering investeerimisfondi, mille investeerimispoliitika kohaselt

investeeritakse fondi vahendeid peamiselt Eesti äriregistrisse kantud äriühingutesse.

Eelnõu § 18 sätestab tähtajalise elamisloa kaaluka riikliku huvi korral taotlemisel esitatavad dokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega ei pea taotleja esitama ravikindlustuse lepingut ega dokumenti, mis tõendab piisavat legaalsset sissetulekut.

Eelnõu § 19 sätestab tähtajalise elamisloa taotlemisel välislepingu alusel esitatavad dokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega ei pea taotleja esitama ravikindlustuse lepingut ega dokumenti, mis tõendab piisavat legaalsset sissetulekut.

Eelnõu § 20 sätestab tähtajalise elamisloa taotlemisel püsivalt Eestisse elama asumiseks esitatavad dokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega peab taotleja esitama lisaks taotlusele ja fotole pädeva asutuse hinnangu või otsuse või andmed kõrgharidust tõendava dokumendi vastavuse kohta doktorikraadile. Nõue on seotud VMS-i muudatusega, mille kohaselt võib tähtajalise elamisloa püsivalt Eestisse elama asumiseks anda ka välismaalasele, kellel on doktorikraad.

Eelnõu § 21 sätestab elamisloa taotlemises esitatava kutse allkirjastamise korra. Võrreldes kehtiva määrusega ei ole olulisi muudatusi tehtud, tehnilised muudatused on seotud paragrahvide järjestusega nendele viitamisel, kuivõrd kehtiva määrusega võrreldes ei sisalda uus terviktekst mõjuval põhjusel tähtajalise elamisloa taotluse esitamist PPA-le. VMS-i muudatuse kohaselt võivad PPA-le elamisloa taotluse esitada kõik välismaalased, kellel on Eestis viibimiseks seaduslik alus. Kaotatud on ka kutse kehtivuse kaotamine juhul kui elamisloa taotlust ei esitata kahe kuu jooksul kutse andmise päevast arvates.

Eelnõu § 22 sätestab alaealisele lapsele tähtajalise elamisloa taotlemisel esitatavad lisadokumendid. Tähtajalise elamisloa taotlemisel alaealisele lapsele esitatakse Eestisse elama mitteasuva või alaliselt välisriigis elava vanema notariaalselt või Eesti välisesinduses ametlikult kinnitatud allkirjaga nõusolek alaealise lapse elama asumiseks Eestisse. Kaotatud on nõusoleku kehtivuse kaotamine juhul kui elamisloa taotlust ei ole esitatud kahe kuu jooksul pärast nõusoleku andmist.

Eelnõu § 23 sätestab välisriigi luure- või julgeolekuteenistusega seotud välismaalase poolt tähtajalise elamisloa taotlemisel esitatavad lisadokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega ei ole selles paragrahvis muudatusi tehtud.

Eelnõu § 24 sätestab välisriigi relvajõududega seotud välismaalase poolt tähtajalise elamisloa taotlemisel esitatavad lisadokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega ei ole selles paragrahvis muudatusi tehtud.

Eelnõu § 25 sätestab Eesti rahvusest välismaalase poolt tähtajalise elamisloa taotlemisel esitatavad lisadokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega ei ole selles paragrahvis muudatusi tehtud.

Eelnõu § 26 sätestab tähtajalise elamisloa taotluse läbivaatamise tähtaja. Võrreldes kehtiva määrusega ei ole selles paragrahvis muudatusi tehtud.

Eelnõu § 27 sätestab erandina püsivalt Eestisse elama asumiseks tähtajalise elamisloa andmise või selle andmisest keeldumise kohta otsuse tegemise tähtaja. Võrreldes kehtiva määrusega ei ole selles paragrahvis muudatusi tehtud.

Eelnõu § 28 reguleerib tähtajalise elamisloa pikendamise taotluse esitamist. Võrreldes kehtiva määrusega on sätestatud, et taotluse võib PPA-le esitada posti teel või elektrooniliselt välismaalaste seaduse §-s 277 sätestatud juhtudel ja juhul kui taotleja viimasest elamisloa või tööloa menetluses, elamisõiguse menetluses või isikut tõendava dokumendi väljaandmise menetluses võetud sõrmejäljed võimaldavad isiku tuvastada ja vastavad isikut tõendavate dokumentide seaduse § 15 lõike 6 ning VMS § 224 lõike 1 punktide 4 ja 5 ning § 250 lõike 2 punktide 7 ja 8 alusel kehtestatud nõuetele, ning taotleja biomeetrilised andmed ei ole muutunud. Oluline ei ole daktüloskopeerimisest möödumise aeg, milleks on kehtiva määruse alusel kaks aastat, vaid sõrmejäljed peavad võimaldama isikut tuvastada.

Eelnõu § 29 sätestab tähtajalise elamisloa elama asumiseks alaliselt Eestis elava abikaasa juurde pikendamise taotlemisel esitatavad dokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega ei pea taotleja esitama dokumenti, mis kinnitab piisavat legaalselt sissetulekut ega ravikindlustuslepingut. Samuti ei pea kutsuja esitama andmeid välisriigis sõlmitud varasemate abielude kohta ega ülalpeetavate arvu. Lisaks on tehtud tehniline muudatus taotlusvormi kaotamise osas.

Eelnõu § 30 sätestab tähtajalise elamisloa lapse elama asumiseks alaliselt Eestis elava vanema juurde pikendamise taotlemisel esitatavad dokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega ei pea kutselt nähtuma ülalpeetavate arvu. Tehtud on tehniline muudatus taotlusvormi kaotamise osas. Elamisloa pikendamise taotlemisel täisealisele lapsele ei pea esitama ravikindlustuse lepingut.

Eelnõu § 31 sätestab tähtajalise elamisloa vanema või vanavanema elama asumiseks alaliselt Eestis elava täisealise lapse või lapselapse juurde pikendamise taotlemisel esitatavad dokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega on tehtud tehniline muudatus taotlusvormi kaotamise osas. Taotleja ei pea esitama terviseseisundit tõendavat dokumenti, kui hooldamisvajadus tuleneb terviseseisundist. Samuti ei pea esitama dokumenti, mis kinnitab piisavat legaalselt sissetulekut ega ravikindlustuslepingut. Kutselt ei pea nähtuma kontaktandmed juhul kui need kattuvad rahvastikuregistrisse kantud andmetega. Esitama ei pea selgitusi, miks taotlejal ei ole võimalik saada hooldust oma kodakondsusjärgses riigis või asukohariigis ega millist abi on taotleja asukohariigilt või kodakondsusjärgselt riigilt taotlenud ja milline oli taotlemise tulemus. Selle asemel kinnitab laps või lapselaps, et tema ja vanem või vanavanem elavad jätkuvalt Eestis, vanema või vanavanema hooldusvajadus ei ole ära langenud ning ta kohustub kandma vanema või vanavanema hooldus- ja ravikulud. Lisaks ei pea laps või lapselaps, kelle juures elamiseks elamisloa pikendamist taotletakse esitama kutset juhul kui elamisloa pikendamisel ei ole asjaolud võrreldes elamisloa taotlemisega muutunud, kutse asemel esitatakse sellekohane kirjalik kinnitus.

Eelnõu § 32 sätestab tähtajalise elamisloa eestkostetava elama asumiseks alaliselt Eestis elava eestkostja juurde pikendamise taotlemisel esitatavad dokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega on tehtud tehniline muudatus taotlusvormi kaotamise osas, taotleja ei pea esitama dokumenti, mis kinnitab piisavat legaalselt sissetulekut ega ravikindlustuslepingut. Kutses ei pea nähtuma ülalpeetavate arv, ega kontaktandmeid juhul kui need kattuvad rahvastikuregistrisse kantud andmetega.

Eelnõu § 33 sätestab tähtajalise elamisloa õppimiseks pikendamise taotlemisel esitatavad dokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega on tehtud tehniline muudatus taotlusvormi kaotamise osas, taotleja ei pea esitama muid dokumente peale taotluse ja foto, elamisloa

taotlemisel esitati kõik muud nõutud dokumendid ja samade dokumentide uuesti esitamine ei ole põhjendatud. Kutsuja ei pea esitama ka Eesti riigi rahastatava või rahvusvaheliselt tunnustatud stipendiumi, riikidevahelise lepingu või õppeasutuste väliskoostöölepingu või rahvusvahelise koostööprogrammi nimetust, kuna see on varasemalt elamisloa taotlemisel juba esitatud. Sarnaselt teiste elamisloa pikendamiste menetlustega, on ka §-s 33 sätestatud, et juhul kui andmeid ei ole muutunud, võib kutsuja kutse asemel esitada sellekohase kirjaliku kinnituse.

Eelnõu § 34 sätestab tähtajalise elamisloa töötamiseks pikendamise taotlemisel esitatavad dokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega on tehtud tehniline muudatus taotlusvormi kaotamise osas. Tööandja peab kutsel esitama ka vastuvõtva üksuse andmed. Sarnaselt teiste elamisloa pikendamiste menetlustega, on ka §-s 34 sätestatud, et juhul kui andmeid ei ole muutunud, võib tööandja kirjaliku kutse asemel esitada sellekohase kirjaliku kinnituse. Juhul kui taotleja töötab iduettevõttes, esitab tööandja ekspertkomisjoni hinnangu iduettevõtte määratlusele vastavuse kohta või vastavad andmed, sealhulgas ekspertkomisjoni hinnangu taotluse numbri.

Eelnõu § 35 sätestab tähtajalise elamisloa ettevõtluseks pikendamise taotlemisel esitatavad dokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega on tehtud tehniline muudatus taotlusvormi kaotamise osas, taotleja ei pea esitama dokumenti, mis kinnitab piisavat legaalsset sissetulekut ega ravikindlustuslepingut.

Eelnõu § 36 sätestab suurinvestorile ettevõtluseks antava tähtajalise elamisloa pikendamise taotlemisel esitatavad dokumendid. Kehtivas määruses sellekohane regulatsioon puudub. Elamisloa pikendamisel peab taotleja esitama samad andmed, mis elamisloa taotlemisel. Juhul kui need andmed ei ole muutunud, võib taotleja esitada sellekohase kirjaliku kinnituse.

Eelnõu § 37 sätestab tähtajalise elamisloa Eestis äraelamiseks piisava legaalse sissetuleku olemasolu korral pikendamise taotlemisel esitatavad dokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega on tehtud tehniline muudatus taotlusvormi kaotamise osas, taotleja ei pea esitama dokumenti, mis kinnitab piisavat legaalsset sissetulekut ega ravikindlustuslepingut.

Eelnõu § 38 sätestab tähtajalise elamisloa kaaluka riikliku huvi korral pikendamise taotlemisel esitatavad dokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega peab esitama vaid taotluse ja foto, tehtud on tehniline muudatus taotlusvormi kaotamise osas.

Eelnõu § 39 sätestab tähtajalise elamisloa pikendamise taotlemisel välislepingu alusel esitatavad dokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega peab esitama vaid taotluse ja foto, tehtud on tehniline muudatus taotlusvormi kaotamise osas.

Eelnõu § 40 sätestab tähtajalise elamisloa pikendamise taotlemisel püsivalt Eestis elamiseks esitatavad dokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega peab esitama vaid taotluse ja foto, tehtud on tehniline muudatus taotlusvormi kaotamise osas.

Eelnõu § 41 sätestab alaealisele lapsele tähtajalise elamisloa pikendamise taotlemisel esitatavad lisadokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega on muudetud paragrahvi lõiget 1. Nõusoleku alaealise lapse jätkuvaks elamiseks Eestis võib anda lisaks välisesindusele ka PPA-s. Kaotatud on nõusoleku tähtajalisus, see tähendab, et elamisloa taotluse saab esitada ka pärast seda kui nõusoleku andmisest on möödunud kaks kuud.

Eelnõu § 42 sätestab välisriigi luure- või julgeolekuteenistusega seotud välismaalase poolt tähtajalise elamisloa pikendamise taotlemisel esitatavad lisadokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega ei ole muudatusi tehtud.

Eelnõu § 43 sätestab välisriigi relvajõududega seotud välismaalase poolt tähtajalise elamisloa pikendamise taotlemisel esitatavad lisadokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega ei ole muudatusi tehtud.

Eelnõu § 44 sätestab tähtajalise elamisloa pikendamise taotluse läbivaatamise tähtaja. Võrreldes kehtiva määrusega on sätestatud, et otsus elamisloa pikendamise või pikendamisest keeldumise kohta tehakse kahe kuu jooksul taotluse esitamise päevast arvates, kuid hiljemalt kümme päeva enne tähtajalise elamisloa kehtivusaja lõppemist.

Eelnõu § 45 sätestab pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotluse esitamise reeglid. Võrreldes kehtiva määrusega on sätestatud, et taotluse võib Politsei- ja Piirivalveametile esitada posti teel või elektrooniliselt välismaalaste seaduse §-s 277 sätestatud juhtudel ja juhul, kui taotleja viimasest elamisloa või tööloa menetluses, elamisõiguse menetluses või isikut tõendava dokumendi väljaandmise menetluses võetud sõrmejäljed võimaldavad isiku tuvastada ja vastavad isikut tõendavate dokumentide seaduse § 15 lõike 6 ning välismaalase seaduse § 224 lõike 1 punktide 4 ja 5 ning § 250 lõike 2 punktide 7 ja 8 alusel kehtestatud nõuetele, ning taotleja biomeetrilised andmed ei ole muutunud. Oluline ei ole daktüloskopeerimisest möödumise aeg, milleks on kehtiva määruse alusel kaks aastat, vaid sõrmejäljed peavad võimaldama isikut tuvastada.

Eelnõu § 46 sätestab pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotlemisel esitatavad dokumendid. Võrreldes kehtiva määrusega on tehtud tehniline muudatus taotlusvormi kaotamise osas. Taotleja ei pea esitama dokumenti, mis kinnitab püsivat ja legaalset sissetulekut ega eesti keele tasemeeksami tunnistust.

Eelnõu § 47 sätestab pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotluse läbivaatamise tähtaja. Võrreldes kehtiva määrusega on sätestatud, et taotlused vaadatakse läbi kahe kuu jooksul taotluse esitamise päevast arvates, kehtivas määruses on see tähtaeg kolm kuud.

Eelnõu § 48 sätestab elamisloa kehtetuks tunnistamise teavitamise regulatsiooni. Paragrahvi on täiendatud lõikega 3, mis kohustab teavitada Eesti poolt väljastatud ettevõtjasiseselt üleviidud töötaja elamisloa kehtetuks tunnistamisel või tühistamisel ka teise liikmesriigi kontaktpunkti, kui välismaalane on ajutiselt ettevõtjasiseselt üleviidud teise liikmesriiki. Nimetatud teavitamise nõue tuleneb direktiivi 2014/66/EL artikli 23 lõikest 2. Teise liikmesriigi viivitamata teavitamine on oluline, kuna liikmesriikide vahelist liikumist võimaldab ainult esimese liikmesriigi poolt väljastatud ettevõtjasiseselt üleviidud töötaja elamisloa. Elamisloa pikendamisest keeldumise korral ei ole teavitamine oluline, kuna elamisloa tähtaeg saab läbi ja välismaalasel puudub ettevõtjasiseselt üleviidud töötaja elamisloast tulenev õigus üleviimiseks teistesse liikmesriikidesse.

Eelnõu § 49 sätestab tähtajalise elamisloa taotlemisel esitatavad andmed. Võrreldes kehtiva määrusega ei ole muudatusi tehtud.

Eelnõu § 50 sätestab tähtajalise elamisloa pikendamise taotlemisel esitatavad andmed. Võrreldes kehtiva määrusega ei ole muudatusi tehtud.

Eelnõu § 51 sätestab pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotlemisel esitatavad andmed. Võrreldes kehtiva määrusega ei ole muudatusi tehtud.

Eelnõu § 52 sätestab taotlemisel esitatavad täiendavad andmed. Võrreldes kehtiva määrusega on sätestatud, et lõikes 1 nimetatud andmeid ei pea esitama taotleja, kes on NATO liikmesriigi kodanik.

Eelnõu § 53 sätestab legaalse sissetuleku määrad, mis on hetkel sätestatud siseministri 04.12.2015 määruses nr 66 „Legaalne sissetuleku määrad“. Eelnõu kohaselt on edaspidi legaalse sissetuleku määrad sätestatud elamisloa taotlemist reguleerivas määruses (muudetav määrus) ning eraldi kahest sättest koosneva määruse kehtestamine ei ole otstarbekas, mistõttu tunnistatakse legaalse sissetuleku määrade siseministri määrus kehtetuks. Kehtiva legaalse sissetuleku määrade regulatsiooni kohaselt, on välismaalasel kohustus esitada tõendid sissetuleku kohta elamisloa taotluse esitamisele eelnenud kuue kuu osas (olenevalt perekonna suuruselt). Elamisloa andmisel on aga oluline, et välismaalasel on piisav sissetulek elamisloa kehtivusaja jooksul, mistõttu eelnõuga sätestatakse sissetuleku nõude tingimus iga Eestis viibitava kuu kohta. Võrreldes kehtiva määrusega kehtestatakse elamisloa ettevõtluseks puhul madalam sissetuleku nõue, seda tulenevalt 2016 a. jaanuaris jõustunud muudatustega, millega VMS-is kaotati ettevõtjatele seatud piirang töötamise osas. Varasemalt oli ettevõtjatele 18-kordse sissetuleku määra kehtestamine põhjendatud, kuna neil ei olnud lubatud töötada. Täna regulatsiooni valguses ei ole see nõue enam mõistlik.

Samuti seatakse sissetuleku nõuded iduettevõtjatele ning suurinvestoritele. Iduettevõtjatele kehtestatakse tulenevalt nende eripärast ühekordne toimetulekupiir iga Eestis viibitava kuu kohta olenevalt perekonna suuruselt. Suurinvestoritele kehtestatakse kahekordne toimetulekupiir iga Eestis viibitava kuu kohta olenevalt perekonna suuruselt. Suurinvestori regulatsioon töötati välja eesmärgiga meelitada ligi välisinvesteeringuid, mis on ka konkurentsivõime kavas „Eesti 2020“ märgitud Eesti riigi üheks prioriteediks. Kava kohaselt tuleb välisinvestorite meelitamiseks pakkuda neile atraktiivseid hüvesid, mis oleksid rahvusvahelises võrdluses konkurentsivõimelised. Seetõttu nähti ette elamisloa ettevõtluseks andmise võimalus neile välismaalastele, kes on teinud vähemalt 1 miljoni suuruse investeeringu Eesti äriühingusse, mis investeerib vahendid peamiselt Eesti majandusse, või investeeringu investeerimisfondi, mille investeerimispoliitika kohaselt investeeritakse fondi vahendeid peamiselt Eesti äriregistrisse kantud äriühingutesse. Võttes arvesse investorite kategooria omapära, ei eeldata, et suurinvestorid Eestisse elama asuksid ning seetõttu nähti neile ette erisus Eestis elukoha registreerimise nõudest – nõue, mis teistele rände liikidele kohaldub. Võttes arvesse, et suure tõenäosusega ei ole 1 miljoni euro suuruse investeeringu teinud isikud need, kes toimetulekutoetusi soovivad taotleda ning et suurinvestorite puhul ei seata Eestis elamise nõuet, siis tundub meile mõistlik kohaldada suurinvestoritele sarnast sissetuleku määra nagu muu tähtajalise ettevõtluseks puhul.

Eelnõu § 54 sätestab, et enne määruse jõustumist esitatud sooviavaldused tähtajalise elamisloa taotlemiseks, tähtajalise elamisloa taotlused, tähtajalise elamisloa pikendamise taotlused, pikaajalise elaniku elamisloa taotlused ja pikaajalise elaniku elamisloa taastamise taotlused vaadatakse läbi avalduse või taotluse esitamise ajal kehtinud tingimustel ja korras.

Eelnõu § 55 kohaselt tunnistatakse kehtetuks siseministri 18. detsembri 2015. aasta määrus nr 83 „Tähtajalise elamisloa ja selle pikendamise ning pikaajalise elaniku elamisloa ja selle taastamise taotlemise kord ning elamisloa taotlemise vormid“.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei kasutata uusi termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on Euroopa Liidu õigusega kooskõlas.

6. Määruse mõjud

Eelnõus kavandatud muudatused taotlusvormide kaotamise osas on tehnilist laadi ning ei oma olulist mõju. Muudatused, mis puudutavad iduettevõtte ja suurinvestori regulatsiooni omavad eelduslikult positiivset majanduslikku mõju. Iduettevõtetele erisuste loomine aitab ettevõtetel vältida tööle välistööjõudu. Samuti muutub välismaalaste jaoks atraktiivsemaks Eestis iduettevõtlusega tegelemine, mis omakorda mitmekesistab Eesti iduettevõtluse kogukonda ja tugevdab selle konkurentsipositsiooni. Suurinvestorite aktiivne kaasamine Eesti majandusse aitab kaasa ettevõtjate tootlikkuse kasvule, ekspordipotentsiaali kasvule, toodete lisandväärtuse suurenemisele, uute turuvõimaluste avanemisele ja kõrgemat lisandväärtust loovate töökohtade loomisele. Eelnõu kohaselt peab taotleja esitama tunduvalt vähem dokumente, kui kehtivas määruses sätestatud, nii muutub taotluse esitamine isiku jaoks mugavamaks ja kiiremaks.

7. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

PPA-le toob muudatus kaasa nii menetlusinfosüsteemi arendamise kui ka menetlusprotsesside muutmise vajaduse. Kulutused kaetakse vastavalt PPA ning Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskuse eelarvest. Arvestades võimaliku sihtrühma suurust, on muudatusega kaasnev mõju ulatus ja avaldumise sagedus PPA töökorraldusele pigem väike. Samuti on töökorralduse muudatusest otseselt mõjutatud väike hulk PPA ametnikke (ca 250 ametnikku). Otsesest mõõdetavat tulu määruse rakendamisega ei kaasne.

8. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 17. jaanuaril 2017. aastal.

9. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks ministeeriumidele ning arvamuse andmiseks Politsei- ja Piirivalveametile. Ettepanekuid esitasid Sotsiaalministeerium, Rahandusministeerium, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium. Kooskõlastamise tulemused on esitatud alljärgnevas tabelis:

Asutus	Ametiisik	Kuupäev (pp.kk.aaaa)	Tulemus: - kooskõlastatud - kooskõlastatud märkustega - ei kooskõlastatud (kirjutada üks variant)
Sotsiaalministeerium	Kaili Hendla 626 9723 Alice Sündema 626 9271	1.2-3/5391-2 03.01.2017	Kooskõlastatud märkustega: 1) seletuskirjas puudub sisuline põhjendus, miks on otstarbekas loobuda legaalsest sissetulekut

			<p>tõendava dokumendi esitamisest.</p> <p>Seletuskirja on vastava selgitusega täiendatud.</p> <p>2) ettepanek kehtestada määruse eelnõus legaalse sissetuleku määraks vähemalt kahekordne toimetulekupiiri suurus, mis 2017. aastal oleks 260 eurot kuus üksi elava isiku kohta.</p> <p>Märkusega arvestatud osaliselt. Võrreldes kehtiva määrusega kehtestatakse elamisluba ettevõtluks puhul madalam sissetuleku nõue, seda tulenevalt 2016 a. jaanuaris jõustunud muudatustega, millega VMS-is kaotati ettevõtjatele seatud piirang töötamise osas. Varasemalt oli ettevõtjatele 18-kordse sissetuleku määra kehtestamine põhjendatud, kuna neil ei olnud lubatud töötada. Tänapäevase regulatsiooni valguses ei ole see nõue enam mõistlik. Iduettevõtjatele kehtestatakse tulenevalt nende eripärast ühekordne toimetulekupiir iga Eestis viibitava kuu kohta olenevalt perekonna suurusest. Suurinvestoritele kehtestatakse kahekordne toimetulekupiir iga Eestis viibitava kuu kohta olenevalt perekonna suurusest.</p>
Majandus- ja Kommunikatsiooni ministeerium	Laura Kask 6397645/ 53402765	28.12.2016 e-kiri	<p>Kooskõlastatud märkustega</p> <p>1. PPA veebilehel on avaldatud taotlusankeedid, mis on ka ekraanil täidetavad ja välja printitavad. Määruse eelnõus on kirjas, et taotlus peab olema täidetud suurtähtedega. Soovitus ekraanil täidetavate vormide kohta on selline, et andmete sisestamisel täidaks vorm automaatselt väljasid ainult suurtähtedega olenemata sellest, kas sisestaja on klaviatuuril suurtähe valinud.</p> <p>Mittearvestatud, kuna ettepanek eeldab tehnoloogilisi arendustöid. Kuivõrd kavandatud on kasutusele võtta e-taotluskeskkond (eeldatavasti 2017 a. jooksul), on mõistlik vastavat ettepanekut kaaluda viidatud keskkonna kasutuselevõtu raames.</p> <p>2. Võimalusel võiks erinevates VMS alusel antud määrustes ühtlustada taotlustele esitatavad nõuded. Näiteks peab eelnõu § 3 lg 2 alusel olema taotluse väljad täidetud tumedas kirjas.</p>

			<p>Samas on iduettevõtete hindamiseks vajalikele taotlustele nõue, et need oleksid täidetud „loetavalt“ ning kodakondsuse taotlemise määrusest soovitakse tumeda kirja nõue eemaldada. Sama kehtib ka taotluse tähtede või allkirjanäidise joone soovitusliku läbimõõdu kohta (eelnõus § 5 lg 3).</p> <p>Mittearvestatud, kuna taotluste tumedas kirjas täitmine on vajalik, kuivõrd heledama tooniga täidetud taotlus ei pruugi olla loetav ning tagada taotluses esitatud andmete säilimist. Ettepanekuga ei ole arvestatud.</p> <p>3. Mõjude analüüsi juures on oluline muude mõjude kõrval välja tuua ka muudatuste majanduslik mõju, see tähendab, milline on andmekogu muutmisest saadav majanduslik kasu võrreldes andmekogu arendamisele kuuluva investeeringuga. Palume seletuskirjas välja tuua, milline on investeeringukulu ning kust see kaetakse.</p> <p>Arvestatud osaliselt, kuna määruse muudatused on valdavas osas seotud elamisloa taotlemisel ja pikendamisel esitavate lisadokumentide vähendamisega. Seeläbi muudetakse taotlusprotsess taotleja jaoks mugavamaks ning ka menetlusprotsess kiiremaks. Andmekogu muudatused on pigem väikesemahulised, kuna andmete loetelu täiendatakse vaid osaliselt. Seetõttu ei me pidanud majandusliku kasu vs investeeringute kulu väljatoomist vajalikuks. Juhul kui MKM peab vajalikuks eelnõu seletuskirja täiendamist majanduslike mõjude osas, palume selles osas MKM sisendit. Samas oleme seletuskirja täiendanud selliselt, et kulutused kaetakse vastavalt PPA ning Siseministeeriumi infotehnoloogia- ja arenduskeskuse eelarvest.</p>
Rahandusministeerium	Tom Kagovere 611 3193	30.12.2016 e-kiri	Kooskõlastatud märkustega Seletuskirja täiendada lisakulutuste osas. Kui ei tule, siis palun kirjutage välja see. Või kui tekib ja need on väga väikesed, siis märkige, et kulud kaetakse PPA eelarvest.

			Arvestatud.
--	--	--	--------------------